

Proefwonen in Groningen

Marjolein Kolstein

Frans Oldersma

www.os-groningen.nl

 @basisvoorbeleid

Juli 2017

BASIS VOOR BELEID

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
1.1 Onderzoeksopzet	2
1.2 Onderzoeksvragen	3
2. Resultaten	5
2.1 Deelnemers Proefwonen 2012-2016	5
2.2 Interviews licentiehouders Proefwonen	7
2.2 Gesprek Werkgroep bijzondere doelgroepen	18
3. Conclusies	22
3.1 Conclusies	22
3.2 Wensen voor Proefwonen vanuit de gesprekken	23
Colofon	24

1. Inleiding

De Groninger woningcorporaties zien het als hun gezamenlijke taak ook woningzoekenden die nog niet geheel zelfstandig kunnen wonen van onderdak te voorzien. Vanuit deze gedachte is in 2008 samen met diverse zorginstellingen het instrument Proefwonen ontwikkeld. Proefwonen helpt inwoners van Groningen die het wonen zonder begeleiding zelf (tijdelijk) niet kunnen. Een zorginstelling die samenwerkt met Proefwonen bepaalt of hun cliënt toe is aan zelfstandig wonen. Er worden afspraken gemaakt over het accepteren van verplichte woonbegeleiding en andere noodzakelijke zorg. De zorginstelling huurt vervolgens gedurende een jaar een woning van één van de corporaties. Als de cliënt de afspraken nakomt, krijgt deze het huurcontract (in principe) na één jaar op eigen naam.

De Beleidsgroep Woonruimteverdeling wil het proces van Proefwonen graag evalueren en heeft de afdeling Onderzoek en Statistiek van de gemeente Groningen gevraagd een onderzoek uit te voeren. Vragen die in het onderzoek aan de orde komen zijn onder meer: hoe verloopt het Proefwonen-traject, wat gaat er goed en welke zaken kunnen worden verbeterd, welke aanbevelingen brengen de direct betrokkenen naar voren? Naast kwalitatief onderzoek waarin de procesgang centraal zal staan, is er ook behoefte aan inzicht in het aantal deelnemers aan Proefwonen en de resultaten die in de afgelopen jaren met Proefwonen zijn behaald.

1.1 Onderzoeksopzet

Sinds 2012 hebben honderden mensen via Proefwonen huisvesting in Groningen gevonden. Van deelnemers aan Proefwonen hebben we bij de betrokken woningcorporaties registratiegegevens opgevraagd. Het gaat om de corporaties: De Huismeesters, Lefier, Nijestee, Patrimonium en Wierden en Borgen (voorheen Steelande). De precieze vraagstelling en de periode waarover we de gegevens hebben verzameld, hebben we bepaald in overleg met de Beleidsgroep Woonruimteverdeling en de Werkgroep Bijzondere Doelgroepen.

We hebben van de woningcorporaties registratiegegevens opgevraagd over de deelnemers aan Proefwonen in de laatste vijf jaren, namelijk de periode 2012-2016. Over de personen die in 2014 zijn gestart met een Proefwonen-traject hebben we vragen gesteld over de buurten waarin zij een woning kregen, in hoeverre klachten over de proefwoners zijn gemeld, of het traject na één jaar is verlengd en of de Proefwoners één jaar nadat ze de woning op hun naam kregen een "goede huurder" zijn.

Naast een analyse van registratiegegevens hebben we gesprekken gevoerd met diverse betrokkenen. Samen met diverse maatschappelijke instellingen, de zogenaamde "licentiehouders", bieden de woningcorporaties middels Proefwonen woonruimte aan mensen voor wie zelfstandig wonen problematisch is. Deze hulpverleningsinstellingen melden mensen aan voor Proefwonen en begeleiden hen tot het Proefwonen-traject wordt afgesloten. In totaal zijn er 16 licentiehouders aan Proefwonen verbonden.

1.2 Onderzoeksvragen

Zowel de Beleidsgroep Woonruimteverdeling als de Werkgroep Bijzondere Doelgroepen hebben geadviseerd bij het opstellen van de vragenlijsten voor de gegevensuitvraag en voor de interviews. De gesprekken met medewerkers van licentiehouders zijn gevoerd in de maanden februari en maart 2017.

Gegevensanalyse

We hebben bij de vijf woningcorporaties gegevens opgevraagd om een analyse te maken van het aantal deelnemers aan Proefwonen en de resultaten die in de afgelopen jaren met Proefwonen zijn behaald (nb. we vroegen geen gegevens van proefwoners op persoonsniveau). Ons gegevensverzoek bestond uit drie delen:

A. Over de periode 2012-2016, per kalenderjaar (= jaar van instroom)

- Hoeveel personen zijn gestart met een Proefwonen-traject?
- Hoeveel personen hebben het Proefwonen-traject na één jaar wel of niet afgerond met contract op eigen naam?
- Door welke zorginstellingen werden de Proefwoners begeleid?

B. Over het kalenderjaar 2014

- Over personen die in 2014 zijn gestart met Proefwonen: In welke buurten/wijken gingen de Proefwoners proefwonen?
- Van hoeveel Proefwoners (met start in 2014) zijn er klachten (zoals overlast van geluid, drugs of huisdieren) bekend tijdens het Proefwonen-traject?
- Van de Proefwonen-trajecten die na één jaar werden verlengd: hoeveel Proefwoners hadden na verlenging wel of geen contract op eigen naam?

- Over de Proefwoners die het Proefwonen-traject niet met succes afronden:
 - a) Om welke reden kregen zij aan het eind van het traject geen contract op eigen naam?
 - b) Welke zorginstellingen hadden deze cliënten in traject?
 - c) In welke buurten of wijken woonden deze Proefwoners?

C. Eén jaar na uitstroom met contract op eigen naam

- Over voormalig Proefwoners één jaar nadat zij het contract op eigen naam kregen:
 - a) Werden zij één jaar na uitstroom nog begeleid door de instelling(en)? Door welke instelling(en)?
 - b) Hoeveel waren wel/geen "goede huurder" zonder bijv. huurachterstand en/of overlast, om welke reden waren ze geen goede huurder?

Interviews

In de gesprekken met medewerkers van de licentiehouders kwamen onder meer de volgende onderwerpen aan de orde.

- *Algemeen:* Hoe zijn de ervaringen met Proefwonen, wat gaat goed en wat kan worden verbeterd, is de werkwijze van Patrimonium bekend, wanneer is Proefwonen succesvol;
- *Begeleiding:* Wanneer en waarom wordt gekozen voor Proefwonen, hoe goed kent de begeleider een cliënt voordat Proefwonen wordt ingezet, op welke manier worden de cliënten begeleid tijdens en na Proefwonen, en welke afspraken worden gemaakt, Wanneer beslist een begeleider om te stoppen met een Proefwonen-traject, is er wel eens een meningsverschil tussen instelling en corporatie;
- *Samenwerking met corporaties:* wat vinden begeleiders van de samenwerkingsovereenkomst/de werkafspraken met de woningcorporaties, hebben licentiehouders en corporaties gelijke verwachtingen over de begeleiding van Proefwoners, welke ervaringen hebben de begeleiders met de "samenwerkings-website", wat zou beter kunnen in de samenwerking, hoe is het contact en samenwerking met de woningcorporaties, is er een gezamenlijk belang;
- *Woningen:* in hoeverre komt het aanbod van woningen voor Proefwoners overeen met de vraag, worden passende woningen aangeboden, wat vinden begeleiders van de procedure van aanmelden, reageert de cliënt alleen op de beschikbare woningen, en reageren cliënten in samenspraak met de begeleider, welke ervaringen hebben begeleiders met de website Proefwonen.nl (is de website bekend), hoe is het gebruik van de website;

- *Complicaties:* welk verloop heeft een Proefwonen-traject als het contact met de Proefwoner spaak loopt, wat gebeurt er als de Proefwoner zijn verplichtingen (betaling, geen overlast) niet nakomt, wat doen begeleiders als er klachten van overlast binnen komen over een Proefwoner, hoe is de samenwerking met de corporaties als overlast wordt gemeld, hoe beslist de zorginstelling de opzegging van het contract met een Proefwoner, in hoeverre is Proefwonen een proefperiode (N.B. mag er volgens begeleider wel eens wat mis gaan).

In het groepsgesprek met de medewerkers van de corporaties hebben we over onderstaande onderwerpen gesproken.

- *Algemeen:* Hoe zijn de ervaringen met Proefwonen, wat gaat goed en wat kan worden verbeterd;
- *Begeleiding:* hoe wordt de begeleiding door de zorginstellingen uitgevoerd, hoe verloopt de procedure van aanmelden; hoe zijn de ervaringen wanneer er iets misloopt in een Proefwonen-traject;
- *Samenwerking met licentiehouders:* wat vinden de medewerkers van de corporaties van de afspraken die gemaakt zijn rondom Proefwonen; hoe werken ze in de praktijk, wat zou beter kunnen in de samenwerking, hoe is het contact en samenwerking met de licentiehouders, is er een gezamenlijk belang;
- *Woningen:* in hoeverre komt het aanbod van woningen voor Proefwoners overeen met de vraag, hoe verloopt het reageren op woningen;
- *Complicaties:* hoe gaat het als er wat mis loopt in het Proefwonen-traject als het contact met de Proefwoner, hoe is de samenwerking met de zorginstellingen als overlast wordt gemeld;

2. Resultaten

In dit hoofdstuk beschrijven we op basis van registratiegegevens van de betrokken woningcorporaties het aantal Proefwoners in de periode 2012 tot en met 2016. Ook beschrijven we hoe het Proefwonen-traject van deze personen is verlopen. Tot slot beschrijven we in dit hoofdstuk de bevindingen uit de interviews met de licentiehouders en de corporaties.

2.1 Deelnemers Proefwonen 2012-2016

Eerst beschrijven we hoeveel personen in de afgelopen jaren een Proefwonen-traject zijn gestart. Tabel 2.1 geeft het aantal Proefwoners per woningcorporatie in de periode 2012 tot en met 2016 weer. In deze vijf jaren zijn in totaal 577 personen begonnen met een Proefwonen-traject.

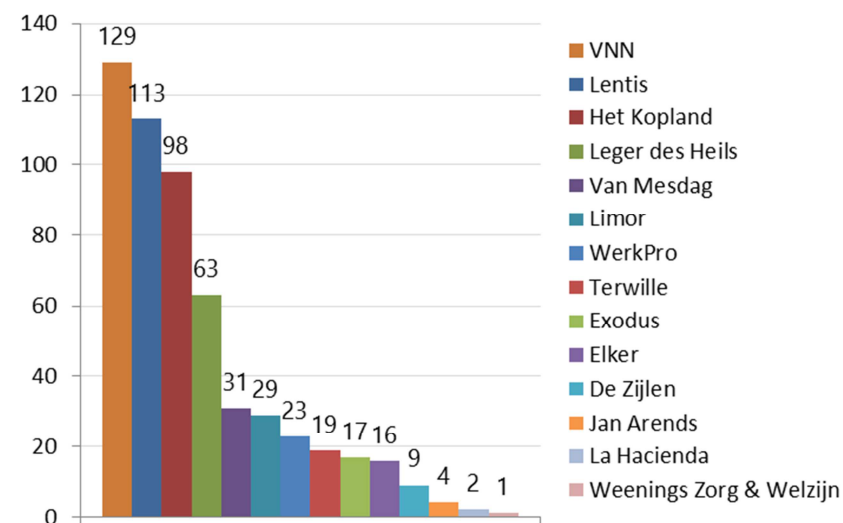
Tabel 2.1 Aantal deelnemers aan Proefwonen per woningcorporatie, in de periode 2012-2016

	2012	2013	2014	2015	2016	totaal
Huismeesters	35	43	43	42	27	190
Lefier	nb*	nb	nb	19	26	45
Nijestee	51	51	69	51	48	270
Patrimonium	4	4	6	7	10	31
Wierden en Borgen	2	8	3	2	6	21
Totaal	92	106	121	121	117	577

Noot: * Lefier nam in 2014 een nieuw registratiesysteem in gebruik en kan voor deze evaluatie over de periode 2012-2014 geen gegevens leveren.

In figuur 2.1 is weergegeven welke instellingen de begeleiding verzorgden van de Proefwoners in de periode 2012-2016. VNN heeft in de laatste vijf jaren bijna een kwart (23%) van alle Proefwoners begeleid. Lentis begeleidde bijna een kwart (20%), Het Kopland (18%) en het Leger des Heils (11%). Deze vier instellingen waren de begeleider van in totaal 72 procent van alle Proefwoners in de periode 2012-2016.

Figuur 2.1 Aantal Proefwoners per licentiehouder, in de periode 2012-2016

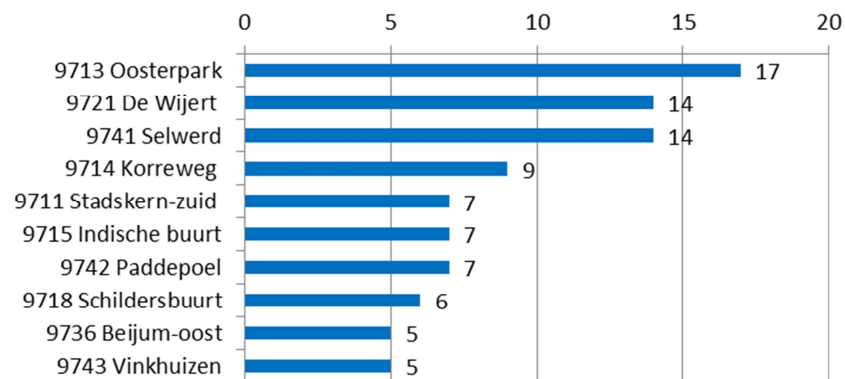
We hebben gevraagd hoeveel personen een Proefwonen-traject na één jaar hebben afgerond met een huurcontract op eigen naam. In de periode 2012-2016 sloot 79 procent van de Proefwoners het traject na één jaar af met het huurcontract op eigen naam.

Verdiepende analyse Proefwoners 2014

Over de personen die in 2014 zijn gestart met een Proefwonen-traject hebben we extra vragen gesteld. We hebben gevraagd in welke buurten zij een woning kregen, in hoeverre klachten over de proefwoners zijn gemeld, of het traject na één jaar is verlengd en of de Proefwoners één jaar nadat ze de woning op hun naam kregen een "goede huurder" zijn. In 2014 begonnen in totaal 121 personen met een Proefwonen-traject (nb. Lefier leverde over dit jaar geen gegevens aan).

In figuur 2.2 is afgebeeld in welke tien wijken of buurten de meeste Proefwoners (75%) in 2014 een woning kregen. Zoals uit de figuur blijkt woonden van de 121 Proefwoners 14 procent in de Oosterpark, gevolgd door De Wijert en Selwerd (beiden 12%). Dit zijn de buurten of wijken waarin relatief veel woningen met een lage huur beschikbaar komen.

Figuur 2.2 Aantal Proefwoners die in 2014 starten, per wijk of buurt

Gedurende het jaar van Proefwonen zijn van een ruime meerderheid (83%) van de bewoners geen klachten bij de woningcorporaties binnen gekomen.

Van de 121 personen die in 2014 startten met een Proefwonen-traject is van 32 personen (26%) het traject na één jaar verlengd. Van deze 32 personen kregen 18 personen (56%) na verlenging het huurcontract op eigen naam. Elf personen kregen na de verlenging de woning op eigen naam en van drie personen is niet bekend of het Proefwonen-traject succesvol is afgerond.

Van alle 121 Proefwoners die instroomden in 2014, kregen 102 (84%) met of zonder verlenging het huurcontract op eigen naam. Van 16 personen (13%) is vastgesteld dat ze geen woning op eigen naam kregen (n.b. van drie personen is de afloop niet bekend). Bij zes Proefwoners heeft dat te maken met een combinatie van factoren. Daarnaast zagen zes Proefwoners zelf af van de woning of zijn vertrokken. Bij twee trajecten stonden overlastmeldingen het overnemen van het huurcontract in de weg. Bij de overige twee trajecten is de reden onbekend.

Ten slotte hebben we gevraagd hoeveel Proefwoners (instroom in 2014) één jaar nadat ze de woning op hun naam kregen een "goede huurder" zijn, dat wil zeggen dat ze geen huurachterstand hebben en/of geen overlast veroorzaken. Volgens de opgave van de woningcorporaties kan een meerderheid van bijna twee derde van de Proefwoners (62%) na één jaar worden beschouwd als een goede huurder. Van de Proefwoners die na één jaar geen 'goede huurder' zijn, heeft in totaal 16 procent heeft een huurachterstand, 12 procent is overlastgevend; één huurder (1%) heeft een huurachterstand en veroorzaakt overlast. Ook zijn er negen huurders (9%) vertrokken.

2.2 Interviews licentiehouders Proefwonen

Proefwonen algemeen

We hebben gesproken met de zestien licentiehouders die aan Proefwonen zijn verbonden. Sommige instellingen werken al jaren met Proefwonen en hebben erg veel ervaring. Anderen werken sinds kort met Proefwonen en hebben nog geen cliënten verwezen. We hebben gesproken met medewerkers van: La Hacienda; Van Mesdag; Terwille; Limor; Stad en Ommeland; Overstag; Weening; Lentis; Leger des Heils; Elker; Kopland; WerkPro; De Zijlen; Exodus; VNN en Jan Arends.

Zo goed als alle partijen zijn blij met Proefwonen. Ze vinden het een mooi instrument. De zorginstellingen hebben veelal positieve ervaringen met Proefwonen.

“Ik heb het zo vaak goed zien gaan. Dat na een jaar het contract op naam komt is gewoon een feestje. Dat ik weet dat het nog steeds goed gaat met die mensen. Die mensen komen vanuit allerlei ellende en zonder eigen plek. Een eigen plek is een basis om vanuit verder te werken. Dan kun je ook verder werken en een baan of opleiding beginnen”.

Noodzakelijk voor doorstroom

Veel licentiehouders geven aan dat Proefwonen een noodzaak is om te zorgen voor door- en uitstroom. Er zijn veertien instellingen die aangeven Proefwonen alleen te gebruiken voor cliënten die al in een woonvorm binnen de instelling wonen.

Soms noemen ze het een fase huis, soms een trainingshuis en soms begeleid wonen. Eén instelling gebruikt het Proefwonen ook weleens voor cliënten die ze ambulante begeleidt en één instelling begeleidt cliënten enkel ambulante omdat ze niet beschikt over een woonvorm.

Proefwonen is voor al deze instellingen en hun cliënten heel belangrijk, zoals blijkt uit het volgende citaat.

“Proefwonen is héél belangrijk. We lopen anders vast met instroom. Als ik geen uitstroom heb, heb ik ook geen bedden meer voor instroom. Als ik Proefwonen niet rond krijg slip ik dicht”.

Voor sommige instellingen was Proefwonen een oplossing voor een bestaand probleem of tekort.

“Door Proefwonen hoeven cliënten niet langer in de zorg te blijven. Soms houden we iemand vast terwijl hij door kan stromen. Is heel duur en hij houdt een plek bezet van een ander”.

Veel instellingen geven aan dat er veel meer dan vroeger een focus is op doorstroom en uitstroom. Voorzieningen en indicaties zijn ingekort.

“Het is wel een spanningsveld met bezuinigingen en transitie in de zorg. Hebben we nog genoeg uren voor begeleiding? Kunnen we wel aan het traject starten”?

“Daarom hebben we Proefwonen ook meer nodig, zonder Proefwonen zou de doorlooptijd veel langer zijn. Dan moeten mensen hier veel langer blijven”.

Blij met de licentie

Alle respondenten geven aan dat ze zuinig zijn op de licentie die ze hebben gekregen. Ze willen de licentie houden en gaan er zorgvuldig mee om.

We realiseren ons dat we onze relatie met de woningcorporaties op het spel zetten. Hierdoor willen we het zorgvuldig doen. We hebben het hele proces intern hierom heel strak geregeld."

"Wij zijn licentiehouder. Als het misgaat, zijn wij onze licentie kwijt."

Woonsituatie voor Proefwonen

Op twee instellingen na verwijzen instellingen enkel cliënten door die al intern hebben gewoond. Op deze manier kennen ze de cliënt voordat ze met Proefwonen starten. Hierdoor lopen de instellingen minder risico en gaat het zelden mis. Meerdere instellingen geven aan dat als het mis loopt, dat dat vaak tijdens de periode is voor Proefwonen wanneer ze intern wonen. Wanneer ze toe zijn aan uitstroom is Proefwonen één van de opties.

Patrimonium

Patrimonium is niet aangesloten bij Woningnet. Woningzoekenden en Proefwoners moeten zich apart bij Patrimonium inschrijven willen ze in aanmerking komen voor een woning van Patrimonium. Veel zorginstellingen zijn op de hoogte van de werkwijze van Patrimonium en zijn zeer te spreken over de persoonlijke benadering.

Woonkans

Veel instellingen hebben vroeger met Woonkans gewerkt. Een aantal instellingen geeft aan dat Woonkans nu geen optie meer is omdat ze met Proefwonen werken.

"Proefwonen is wat zwaarder dan Woonkans. We kunnen meer begeleiding bieden. We zijn verantwoordelijker bij Proefwonen".

Voor een ander is het niet helemaal duidelijk of Woonkans nog een optie is nu ze licentiehouder van Proefwonen zijn. Ze hebben behoefte aan duidelijkheid en informatie hierover.

Voorwaarden Proefwonen

Veel instellingen zijn in de loop van de tijd strenger geworden met de aanmeldingen die ze doen voor Proefwonen. Ze hebben met vallen en opstaan geleerd hoe ze Proefwonen intern willen inrichten. Voor alle instellingen geldt ze nu strenger zijn in het selecteren van kandidaten voor Proefwonen. Vroeger bleek dat ze een cliënt toch onvoldoende kenden en liep het vaak mis. Nu ze zelf strenger zijn is het Proefwonen vaker een succes.

“Voorrang op andere mensen moet je verdienen. We zijn streng en dat werpt zijn vruchten af. Mislukkingen zijn op één hand te tellen”.

Voor veel instellingen is het een voorwaarde dat een cliënt in budgetbeheer, bewindvoering zit of dat zijn huur automatisch betaald wordt. Ook is het vaak een voorwaarde dat de cliënt een dagbesteding heeft, voldoende zelfstandig is of een goed sociaal netwerk heeft. Daarnaast moet een cliënt open staan voor begeleiding door de zorginstelling.

“Ze kunnen al heel veel als ze gaan Proefwonen en daardoor gaat Proefwonen ook bijna altijd heel erg goed”.

“Een cliënt moet een minimum inkomen hebben van 750 euro en ook spaargeld om bijvoorbeeld de woning in te richten”.

“We willen ze wel 2 jaar kunnen begeleiden. Daarna wordt de begeleiding niet meer bekostigd. Als we iemand te kort kennen komt hij niet voor Proefwonen in aanmerking”.

“We melden mensen aan voor Proefwonen die gemotiveerd zijn en die het nodig hebben. Mensen die enkel een woning en geen behandeling nodig hebben melden we niet meer aan”.

Veel instellingen hebben vaste afspraken, een protocol of een vaste routing voor nieuwe aanmeldingen voor Proefwonen. Ongeveer een derde van de instellingen werkt met één vaste contactpersoon die met alle cliënten en de behandelaars of dagelijkse begeleiders een gesprek voert, een aanmelding checkt en iemand aanmeldt. Ook zijn ze aanwezig bij evaluatie en een uiteindelijke overdracht. Ze geven aan dat deze manier voor de instellingen het beste werkt. De aanmeldingen verlopen eerlijker. Bijna alle instellingen overleggen over een eventuele aanmelding in het team en beslissen dan gezamenlijk.

“De hoofdaanvrager dient intern een aanvraag in. Binnen een week kijkt de interne commissie ernaar. Feedback gaat terug naar aanvrager. Hierdoor is het succes enorm gestegen. Na een jaar de evaluatie met behandelaar en cliënt. Er volgt een schriftelijke evaluatie. Als dat positief is doe ik verzoek bij woningbouw voor overzetten contract”.

“Het werd vroeger gebruikt als bypass om er snel uit te komen en snel een huis te krijgen. Die hebben we geëlimineerd. Een aanvraag wordt bijna altijd goedgekeurd door de commissie. Bij ons intern komt zo'n 15 tot 20% er niet door”.

“Als er geen Proefwonen is komen jongeren bij malafide huisjesmelderders uit. Dan heb je zo lang gewerkt dat het goed gaat en dat ze zich goed voelen over zichzelf en dan loopt het allemaal mis”.

“Hulpverleners hebben de eigenschap om te betrokken te zijn. We werken met één coördinator die beslist en onafhankelijk is”.

Proefwonen of andere optie

Elke zorginstelling hanteert een aantal voorwaarden waar een cliënt aan moet voldoen. Voordat ze besluiten om iemand aan te melden voor Proefwonen kijken ze ook naar andere opties.

Veel instellingen geven aan dat er voor deze doelgroep vaak geen andere opties zijn. Wel kijken ze altijd eerst naar de mogelijkheid om een kamer te huren, om particulier of in de provincie te huren. Veel instellingen geven aan dat particuliere verhuur eigenlijk geen optie is. Het is vaak veel te duur. En ze komen dan vaak terecht bij allerlei shabby huisjesmelkers. Een enkeling staat lang genoeg ingeschreven en kan via de reguliere weg een woning krijgen. Maar voor de meeste mensen duurt dit te lang. Vaak moeten ze zeven jaar ingeschreven staan. Anderen regelen zelf iets via via, gaan samenwonen of terug naar hun ouders.

“Als iemand nog nooit zelfstandig heeft gewoond, vinden we Proefwonen heel belangrijk. Dan kunnen we diegene wat meer begeleiden. Als iemand al vaak zelfstandig heeft gewoond dan heeft hij Proefwonen minder nodig. Weegt natuurlijk ook mee dat iemand zonder Proefwonen vaak heel lang moet wachten op een huis”.

Proefwonen als beloning of volgende stap

Wie gaat er Proefwonen? Bijna alle instellingen melden enkel cliënten aan die al bij hun hebben gewoond. Twee instellingen melden ook cliënten aan die ze ambulante begeleiding hebben. Alle instellingen geven aan dat ze cliënten voldoende willen kennen, alvorens ze ze aanmelden voor Proefwonen.

“Vroeger gaf een begeleider aan dat een jongere het verdiende. Maar daar is het niet voor. We moesten onze collega's remmen dat

het echt geen presentje is. Het is er echt voor mensen die het zonder niet redden. We hebben begeleiders meegenomen met de criteria”.

“Het is een enorm privilege dat je ineens 100 punten krijgt. Je hebt dan ook een maatschappelijke verplichting vind ik”.

Voorwaarden urgentiecommissie

Voor sommige zorginstellingen is het niet duidelijk hoeveel en welke informatie de urgentiecommissie wil hebben. Er is een aantal voorwaarden van de urgentiecommissie waar de zorginstellingen tegenaan lopen. Dat zijn soms voorwaarden waar ze moeite mee hebben.

“Vanuit Proefwonen vragen ze om een verklaring van de vorige huurder. Lastig, want die is er niet altijd. Zeker niet als ze vanuit een instelling komen. Er wordt heel veel gevraagd. We moeten niet van te voren verwachten dat ze de perfecte schoonzoon zijn.”

“Mensen moeten 2 jaar in Groningen gewoond hebben. Dat is ook erg lastig. Mensen komen juist voor het opbouwen van een nieuw leven. Gelukkig konden ze daar uitzondering op maken. Maar de regel is raar”.

Een aantal instellingen benoemt dat ze de eisen streng vinden. Ze vinden dat dubbel, want ze hebben zelf al goed gekeken wie ze wel en wie ze niet aanmelden. Ze zouden hierin wat meer vertrouwen van de corporaties willen.

“Woningcorporaties gaan steeds meer op de stoel van de zorginstelling zitten.”

Het Proefwonen duurt één jaar. Na dat jaar wordt bekeken en beoordeeld of cliënt het contract over mag nemen. Een aantal instellingen zou deze periode van een jaar in sommige situaties graag korter zien.

“Het zou ons helpen als Proefwonen soms eerder stopt wanneer het justitieel kader stopt. We beginnen soms niet aan Proefwonen omdat we maar 8 maanden geld krijgen voor begeleiding. We willen geen huis op onze naam als we geen contact meer hebben met de cliënt”.

“Als iemand het goed doet zou van ons het contract wel eerder op naam mogen. Want soms gaan we naar Woonkans omdat we van te voren weten dat de 12 maanden niet lukken qua begeleiding en financiering”.

“Ik zou dat naast het Proefwonen wel meer willen, dat we zelf beschikbaarheid krijgen over pandjes en dat we daar zelf wat mee kunnen doen. Als opstap naar Proefwonen.”

Andere initiatieven zoals Housing First

Een aantal instellingen werkt ook in de provincie met een soortgelijke constructie als Proefwonen, zoals ‘begeleid zelfstandig wonen’ of ‘doorstroom woningen’. Meerdere zorginstellingen noemen het een voordeel dat zij een woning houden als het mislukt met een plaatsing. Bij succes neemt de cliënt het huurcontract over. Wanneer het niet goed gaat kan de zorginstelling een andere cliënt in de woning plaatsen. Ze vinden dit een groot voordeel ten opzichte van Proefwonen.

“Betere constructie. Geeft ons vrijheid en verantwoordelijkheid”.

“We wilden de woning houden, maar dat mocht niet. Vond ik wel jammer. Ook al hadden we iemand die wachtte, we moesten hem teruggeven”

Anderen hebben positieve ervaringen met Housing First.

‘Met Housing First zie je wat vertrouwen geven doet met mensen. Dat is heel positief. Met Proefwonen mis ik dat en vind ik dat heel kwetsbaar. Ik zou graag meer ruimte willen voor dergelijke initiatieven. Corporaties zeggen weleens, we hebben nu Proefwonen. Dus dat doen we niet”.

Jongeren en Proefwonen

Er zijn een aantal instellingen die erg veel of zelfs alleen maar met jongeren werken. Hun ervaringen met Proefwonen komen veelal overeen. Vooral voor jongeren is een kamer nog weleens een optie. Aan de andere kant zijn er veel jongeren die vanwege hun problematiek in een kamer niet op hun plek zijn. Vaak is vanwege hun psychiatrische problematiek de drukte van het studentenleven niet passend.

“De combi van studenten en cliënten is niet handig. Op zich kan het wel, maar studenten feesten en drinken en dat matched niet goed”.

“Ze voldoen niet aan het studentenplaatje. Te weinig geld voor particulier. Kunnen vaak geen borg betalen. Hierdoor is Proefwonen een uitkomst en we kunnen ze qua begeleiding wat langer vasthouden”.

“Proefwonen is voor de jongeren die via aanmoediging niet zelf een kamer kunnen vinden. Of ze presenteren zich slecht of ze zijn niet in staat om een kamer te bewonen, ook voor jongeren die een zetje nodig hebben om te zorgen dat anders de zorg langdurig wordt”.

Oplossingen en ideeën voor deze doelgroep

Eén van de respondenten heeft positieve ervaringen met een project in de provincie. Een aanvraag verloopt daar door middel van een gesprek. Zo wordt voorkomen dat woonruimte achteraf niet passend blijkt te zijn, omdat een gesprek als een soort portiekcheck wordt gebruikt.

“Voor enkele jongeren zou het krijgen van een woning bijna een soort sollicitatie moeten zijn. Dit zou goed zijn voor de jongere zelf.”

Hij heeft het dan daadwerkelijk zelf behaald in plaats van dat hij het in de schoot geworpen krijgt”.

Veel instellingen geven ook aan dat er voor jongeren vraag is naar een andere soort woonruimte. Woonruimte die tussen een kamer en een woning in zit, qua grootte en qua kosten. Jongeren hoeven niet een gehele woning.

“Woonruimte die niet heel groot is en niet heel duur. Beetje tussen kamer en woning in”.

Een ander vertelt dat het hem niet duidelijk is wat de voorwaarden voor Proefwonen zijn specifiek voor jongeren.

“Ik wil graag van de urgentiecommissie weten waar iemand aan moet voldoen. Dan kunnen wij daar naartoe werken. Onlangs een paar afwijzingen gehad. Ze vroegen toen waarom kan hij niet op kamers?”

Een ander zou voor jongeren graag een proefwoon constructie van een half jaar willen.

“Deze jongeren hebben vaak geen potje. Geef ze 50 punten. En laat ze daarmee reageren op de site van Lefier voor kamers. Of haal de eis van stufi van bepaalde studio's af, dan kunnen jongeren met een uitkering ook reageren. De meeste studio's vereisen nu dat je studeert”.

Samenwerking bij Proefwonen

Alle instellingen die we hebben gesproken zijn in het algemeen tevreden over de samenwerking tussen de zorginstellingen en de woningcorporaties. Kritiek is vooral over het aanbod van woningen. Ze merken dat de corporaties altijd bereid zijn tot overleg en meedenken.

“Verder heel tevreden. Het krijgen van een woning kan wel sneller. Maar is niet dat het niet goed is. Er zijn gewoon te weinig woningen”.

Een paar instellingen noemen dat Proefwonen voor de woningcorporaties zelf eerst ook wennen was. De woningcorporaties waren aanvankelijk wat huiverig om kwetsbare personen in hun wijk te plaatsen.

“Ik vind samenwerking goed en eerlijk, ze zijn zorgvuldig, maar kritisch”.

Een aantal instellingen noemt dat ze graag meer overleg zouden willen. Veel gaat nu op papier en per mail. De keren dat ze overleggen benoemen ze dit als heel positief.

“Tevreden over samenwerking, maar graag vaker overleg over afwijzing. We willen hem heus niet doordrukken, maar we kennen de cliënt vaak beter”.

“Ik vind het ook fijn dat ze eens per jaar even langskomen. Dan kunnen we vragen stellen en laten zien hoe we hier werken. Geeft inzicht aan instellingen en aan woningbouw”.

Een ander merkt op dat woningcorporaties meer betrokken zijn dan vroeger.

“Positief dat woningbouw ons meer betreft. Hierdoor is het echt een traject en niet enkel huisvesting”.

Over de bereikbaarheid zijn een aantal instellingen niet zo positief.

“Tussen zo en zo laat bellen, was lastig. Je moet tussen half 10 en 11 bellen op verschillende dagen of per mail. Het is wel lastiger om iemand te pakken te krijgen”.

“Ik mis weleens een vast contactpersoon. Dat liep vroeger heel goed en sprak wat meer vertrouwen uit. Het gaat nu moeizamer”.

“Ik vind het belangrijk dat de woningbouw belt als er iets is met de bewoner of huurder”.

Rollen binnen Proefwonen

Alle instellingen benoemen dat Proefwonen best veel risico's voor de instelling zelf meebrengt. Ze zijn binnen het Proefwonen verantwoordelijk voor het huis en de huurbetaling en dat vinden veel instellingen logisch. Er zijn ook instellingen die graag wat meer vertrouwen van de corporaties zouden willen. Zij doen immers al een check en geven met hun aanmelding aan het vertrouwen te hebben.

“Als organisatie kijken we heel kritisch naar de mensen met wie we willen Proefwonen. Ik breng dat in in het team. Mijn teamleden bevragen mij en we doen het of niet. Dit doen we nauwkeurig omdat we risico nemen. Hierdoor voelt het heel dubbel dat de corporatie allerlei filters invoeren. Ze zouden wat meer vertrouwen in de organisatie moeten hebben”.

We hebben een aantal leidinggevenden gesproken. Deze geven allemaal aan dat ze de rol van de gemeente in het Proefwonen missen.

“Als het kader te kort is zou het mooi zijn als de gemeente via de WMO in zou springen voor die laatste maanden, dat ze de financiering over kunnen nemen”.

“We missen van de gemeente beleid over kwetsbare burgers. Stuk over mensen van straat halen en onderdak verschaffen. Meer dan nachtopvang en dagopvang. Nu zijn alleen woningbouw en zorginstellingen risicodragers. Ik zou het logisch vinden als de gemeente er ook bij zou zitten. Het is immers deels hun eigen beleid”.

Een paar instellingen noemen dat ze het een nadeel vinden van Proefwonen dat de woning is gekoppeld aan een cliënt. Ze zouden graag een andere cliënt in een woning plaatsen als het Proefwonen is mislukt. Ze zien ook de financiële voordelen hiervan omdat de woning vaak al helemaal is ingericht.

“Bijzonder is dat woning op naam komt van instelling, maar gekoppeld is aan cliënt. Ik ben risicodragers, maar heb eigenlijk niks te zeggen over de woning”.

Woningen

Bijna alle begeleiders reageren samen met de cliënt op de beschikbare woningen. Een enkele cliënt reageert alleen en koppelt terug op welke woningen hij gereageerd heeft. De reacties vanuit de urgentiecommissie komen altijd binnen bij de begeleider.

Veel instellingen vinden het een voorrecht dat een cliënt 100 punten krijgt. Instellingen vinden dat Proefwoners vervolgens niet te hoge eisen aan een woning kunnen stellen.

“Cliënten moeten zich ook bewust zijn dat ze best uitzonderlijk zijn dan ze ineens heel veel punten krijgen. En dat je dan niet kan zeggen ik wil alleen maar in de Indische buurt. En als dat niet lukt dan wil ik het niet. Dan heb je het blijkbaar ook niet zo nodig.”

Beschikbare woningen

Alle instellingen vinden de manier waarop ze uiteindelijk bij de beschikbare woningen komen omslachtig. Een ieder heeft zijn eigen manier gevonden om uiteindelijk de beschikbare woningen bij de cliënten te krijgen. De één knipt en plakt en mailt. Een ander maakt foto's en stuurt het via WhatsApp. Weer een ander print het overzicht op Proefwonen.nl uit en brengt dit naar de begeleiders. De begeleiders leggen deze lijst naast de beschikbare woningen van woningnet.

Iedereen die we gesproken hebben vindt dat dit makkelijker moet kunnen. Er is een wens dat het overzichtelijker gaat, maar ook op een manier die minder teleurstellingen oplevert voor de doelgroep.

“Ik zou liever een kortere lijst zien. Dan zien ze de huizen die niet mogen niet. Zoals het nu is levert het behoorlijk veel frustratie op”.

Duur van de procedure

Een aantal instellingen geeft aan dat de gehele procedure vanaf aanvraag tot het krijgen van een woning behoorlijk lang duurt. Ze snappen dat doorgaans wel, maar ze benoemen dat het langer duurt dan vroeger.

Ze merken op dat een woning vaak wordt afgewezen na een portiekonderzoek. Sommige instellingen lopen er tegenaan dat de indicaties die cliënten krijgen eindig zijn. Soms is een indicatie afgelopen en heeft iemand nog geen woning. De instelling krijgt dan geen financiering meer. Een cliënt zetten ze niet zomaar op straat, waardoor ze een cliënt opvangen zonder dat ze financiering ontvangen.

De zoekperiode is voor veel cliënten erg stressvol en gaat vaak gepaard met veel teleurstellingen. Sommige instellingen noemen situaties waarin iemand minstens vijf keer is afgewezen voor een portiekonderzoek.

Iedereen gebruikt de samenwerkingswebsite enkel om de woningen te bekijken waar de cliënten niet op mogen reageren.

“De website van Proefwonen gebruiken we enkel voor lijst waarop je niet mag reageren. Ik heb daar weleens uitleg over gehad en ben toen bij een instructie geweest maar eerlijk gezegd doen we er niks mee. Als ik iets wil weten bel ik gewoon op.”

Aanbod van woningen

Instellingen hebben het idee dat er minder woningen beschikbaar zijn. Ze hebben het idee dat een cliënt na aanleiding van een portiekcheck vaker wordt afgewezen omdat er al veel kwetsbaren geplaatst zijn. Door het passend toewijzen is er minder aanbod. En ook vermoeden ze dat er steeds meer licentiehouders en potentiële proefwoners zijn.

“Passend toewijzen maakt het nog moeilijker. Hierdoor is er nog minder aanbod. Ik snap ook wel dat je met een laag inkomen niet in een duur huis moet. Maar voldoende aanbod van kleinere woningen, is er nog niet”.

“De ene keer duurt het langer dan de andere keer, maar het loopt goed. Het is nieuw dat je na 3 maanden moet verlengen. Dat is best snel. Daar moeten we echt aan denken”.

Wat als het langer duurt?

Zo goed als alle cliënten wonen in een woonvorm binnen de instelling voordat ze gaan Proefwonen. Ze blijven net zo lang totdat er een huis is. Voor sommige instellingen is het geen probleem wanneer dit een paar maanden langer duurt.

Voor andere instellingen kan het wel een probleem zijn als de indicatie en dus ook de financiering afloopt voordat er een woning is gevonden.

“Als het even duurt, kan iemand bij ons blijven wonen. Is eigenlijk nooit een probleem met indicaties. Wordt wel steeds lastiger, Proefwonen duurt steeds langer en de indicaties worden steeds korter”.

Portiekcheck

Er is veel gesproken over de portiekcheck. Veel instellingen vertellen dat ze zelf ook al een soort ‘portiekcheck’ doen. Ze bekijken een straat of fietsen er met de bewoners doorheen. Vaak kennen ze een straat van eerdere plaatsingen. Een afwijzing in een portiekcheck is vaak een teleurstelling voor een cliënt. Meerdere afwijzingen zijn erg teleurstellend. De instellingen zouden het aantal teleurstellingen willen beperken.

“Soms lukt een portiekcheck wel 5 keer niet. Hoe komt het dat het bij de één veel langer duurt dan de ander? Soms hoor ik waarom, soms bel ik erachteraan. Ik merk dan ook wel dat er weleens ruimte is voor overleg. Dan beslissen we samen wat het beste is. We hebben toen samen besloten af te wijzen wegens burens”.

Een aantal instellingen snapt soms niks van de afwijzingen. Ze zouden graag meer overleg en uitleg willen.

‘Soms is het juist een goede straat omdat iemand minder opvalt. We snappen het niet altijd.’

“Sommige cliënten hebben geen verslaving of overlast. Maar ze hebben enkel psychiatrische problematiek. Soms wordt diegene wel gezien als kwetsbaar en geweigerd voor portiekonderzoek. Voelt weleens onterecht”.

Een ander heeft een groot vertrouwen in de beslissing van de commissie.

“De portiekcheck is niet uitgelegd. Ik vertrouw erop dat ze goed hebben gekeken om voor mijn jongere een veilige omgeving te zoeken”.

Begeleiding tijdens Proefwonen

Alle instellingen sluiten een contract af met de cliënt voor de duur van het Proefwonen. Daarnaast staan er vaak nog doelen omschreven in een behandelplan, wooncontract, begeleidingscontract, zorgplan of werkplan. Verschillende termen voor een contract waarin de verantwoordelijkheden van alle partijen worden vastgelegd.

Een ieder vult de begeleiding anders in, vooral het aantal uren begeleiding verschilt. Alle instellingen geven aan dat ze de cliënt regelmatig bezoeken wanneer hij of zij proefwoont. Ze bezoeken iemand dan altijd thuis. Thuis zien ze toch het beste hoe het met iemand en met het huis gaat. Ze kijken hoe goed iemand voor zichzelf zorgt, voor het huis en voor zijn administratie. Instellingen besteden in het begin ongeveer 2 tot 10 uur per week aan een cliënt. Alle instellingen geven aan dat het maatwerk is. Ze komen wel altijd wekelijks langs in het begin. Als het goed gaat bouwen ze het contact af tot eens in de twee a vier weken.

“In het begin is de overgang groot. We spreken dan elke week af. Als de eerste maand goed gaat eens per 2 weken dan eens per 3 weken”.

Moeilijkheden of overlast tijdens Proefwonen

Veel instellingen hebben weinig tot geen ervaring met overlast of uitzettingen of andere moeilijkheden tijdens het Proefwonen. Ze geven aan dat het eigenlijk altijd goed gaat, nu ze de toeleiding zo streng hebben ingericht. Ze zijn er ook erg op gebrand dat het goed gaat omdat ze heel zuinig zijn op hun licentie.

“We schrikken als er een melding van overlast binnen komt. We voelen ons allemaal verantwoordelijk. We nodigen iemand hier uit

op het matje. Via woningbouw overleggen we of het raadzaam is om ook de burens erbij te betrekken. We pakken iemand behoorlijk bij de kraag. We willen gewoon dat het goed gaat”.

De zorginstellingen geven aan dat het omgaan met overlast, huurachterstanden en uitzetting binnen Proefwonen nieuw is. Het is een andere rol dan ze gewend zijn. Situaties waarin het tot uitzetting is gekomen liepen goed. Ze vonden hierin de samenwerking met de corporaties prettig.

Nazorg na Proefwonen

Een aantal medewerkers noemt dat de eigen zorginstelling de begeleiding afsluit als het contract op eigen naam komt te staan. Anderen geven aan dat de doelgroep waarschijnlijk altijd begeleiding nodig zal hebben. Zij geven aan dat de begeleiding “gewoon” doorloopt na Proefwonen.

“Na het jaar hebben we nog contact. Het gros van de mensen heeft langer contact nodig. Die blijven we begeleiden los van het Proefwonen”.

Een paar instellingen merken dat ze nadat een contract op eigen naam van een cliënt staat, minder door de corporaties worden benaderd wanneer er iets speelt. Ze zouden dit graag anders willen, vaak hebben zij iemand nog in begeleiding. Zij hebben contact met de cliënt en willen graag bemiddelen en meedenken als er moeilijkheden zijn.

“Jammer dat na een jaar Proefwonen er geen contact meer is met de woningcorporatie. Nu hebben wij bedacht dat we zelf na een half jaar opbellen. We willen niet dat iemand na Proefwonen alsnog wordt uitgezet. Dan komt iemand echt niet meer aan een huis. Tijdens Proefwonen komt contact ook vaak vanuit ons”.

2.2 Gesprek Werkgroep bijzondere doelgroepen

We hebben met medewerkers van de verschillende corporaties en met een medewerker van Woonurgentie gesproken. We hebben gesproken over hun ervaringen met Proefwonen.

Proefwonen

De medewerkers van de corporatie vinden Proefwonen een mooi instrument voor kwetsbare mensen om onderdak te krijgen. Ook vinden ze Proefwonen een mooie samenwerking tussen corporaties en zorginstellingen.

“Als ik denk aan Proefwonen dan denk ik dat hebben we toch maar mooi voor elkaar gebokst in Groningen. Daar ben ik trots op.”

“Heel veel gaat op basis van vertrouwen. We vertrouwen erop dat de hulpverlener in het belang van de cliënt de juiste beslissingen neemt en keuzes maakt. Bijna alles in het traject gaat op basis van vertrouwen, waarbij het risico vooral ligt bij de proefwoon-instantie. Maar wij vertrouwen erop dat iemand eraan toe is om te gaan Proefwonen. Maar hulpverleners moeten ons ook vertrouwen”.

De medewerkers vinden het fijn dat ze op basis van dit vertrouwen kunnen werken. Ze willen dit graag zo houden. Aan de basis van dit vertrouwen liggen wel een aantal regels en afspraken.

Samenwerking met de zorginstellingen

De corporaties noemen dat veel trajecten succesvol zijn, veel woningen komen na een jaar op naam van de cliënt. De corporaties vinden de

samenwerking met de zorginstellingen overwegend positief. De medewerkers van de corporaties geven aan dat de hulpverleners betrokken en vaak goed benaderbaar zijn. Er zijn korte lijnen met de betreffende instellingen. Ze vinden het positief wanneer een instelling een vast contactpersoon heeft voor Proefwonen. Zeker bij grote instellingen zonder vast aanspreekpunt vinden ze het nog lastig om de juiste personen te spreken te krijgen. Zowel de zorginstellingen als de corporaties geven aan dat ze meer contact en overleg wenselijk vinden. Beide partijen ervaren dat het contact meer van hunzelf en minder van de ander uit komt.

“Het komt meer van ons uit, ik zou willen dat het meer van hun uit zou komen”.

De corporaties benoemen dat het goed zou zijn om eens per jaar de zorginstellingen te bezoeken. Ze geven aan dat het hun helaas teveel tijd kost om alle zestien licentiehouders jaarlijks te bezoeken.

Betrokkenheid van de hulpverlener

De medewerkers van de corporaties vinden het positief dat de hulpverleners betrokken zijn. Wel geven ze aan dat het ook een valkuil is. Ze zien dat hulpverleners soms te betrokken bij hun cliënt zijn.

“We merken dat het soms heel persoonlijk is. Ook richting ons, als we een kritische vraag stellen. We hebben dan het gevoel dat het niet meer om een cliënt gaat maar over iemand die heel dichtbij hun staat als een vriend ofzo. Dat is dan niet meer professioneel. Dan ben je te betrokken.”

Ook vanuit woonurgentie is er nog weleens een discussie, wanneer hulpverleners vinden dat hun cliënt in aanmerking komt en vanuit woonurgentie vinden ze van niet.

“Een hulpverlener heeft heel erg het belang voor de relatie met de cliënt voor ogen. Hierdoor zijn ze minder kritisch. Daar lopen we weleens tegenaan”.

Daarnaast vinden de corporatiemedewerkers het belangrijk om de relatie met de zorginstellingen goed te houden. Nu, maar ook in de toekomst, moeten ze samenwerken. De corporaties zien vaak een spanningsveld tussen professionaliteit en betrokkenheid bij de hulpverleners.

De medewerkers benoemen dat er veel verschillen in de werkwijze zijn tussen de hulpverleners en de verschillende zorginstellingen. Het verschilt of er makkelijk contact te krijgen is, of iemand zelf contact zoekt of voldoende objectief is. Ook merken ze dat veel hulpverleners moeite hebben om cliënten aan te spreken. Bijvoorbeeld wanneer er klachten van overlast zijn. Ook merken ze dat de één een cliënt veel beter kent dan de ander.

Kennis Proefwonen

De corporatie medewerkers lopen er vaak tegenaan dat de zorginstellingen te weinig kennis hebben van het Proefwonen. Ze zijn slecht op de hoogte en kennen de voorwaarden onvoldoende.

“We maken vaak mee dat je weer moet uitleggen hoe het werkt”.

“Als instellingen groot zijn hebben ze meerdere contactpersonen. Dan moeten we het steeds opnieuw uitleggen”.

“Proefwonen is geen beschermde woonvorm of begeleid wonen. Je wordt klaargestoomd om hierna zelfstandig te wonen. Wordt dit wel zo gezien? Je mag wel leren en er mag wel iets fout doen. Maar je moet leren om in de toekomst zelfstandig te gaan wonen”.

Wat kunnen de corporaties doen om ervoor te zorgen dat de kennis over Proefwonen verbetert? Er worden ideeën geopperd zoals een cursus voor nieuwe medewerkers die met Proefwonen werken of informatie op de website proefwonen.nl. Of een korte hand out met do's and don't's. De vrees is dat deze informatie te weinig gelezen wordt. Waar veel mensen het over eens zijn, is dat één vaste contactpersoon vanuit de zorginstellingen zou helpen. Op deze manier is de kennis bij één persoon aanwezig.

Als het misgaat

Veel trajecten gaan goed en vaak gaat het ook goed in de samenwerking. Toch moet een Proefwonen traject soms voortijdig worden beëindigd. Medewerkers geven aan dat als het dan een keer misgaat, het vaak ook goed misgaat. Ook op dit gebied zouden corporaties willen dat ze meer en eerder worden betrokken. Ze willen dat de zorginstellingen meer samenwerken.

“Als een hulpverlener ziet dat vuilniszakken zich opstapelen, meld het dan. Zoek de samenwerking. Schakel ons in. Zie ons als verlengstuk”.

Medewerkers geven aan dat ze het regelmatig hebben meegemaakt dat direct nadat het Proefwonen is beëindigd en het huurcontract op naam van de cliënt is gekomen de huur niet betaald werd.

“Wij vertrouwen erop dat iemand als het contract op naam komt, altijd de huur heeft betaald. Anders willen we het weten”.

Iemand geeft aan dat het hem bevalt om tijdens het Proefwonen zijn 'gezicht te laten zien'. Een ander geeft aan hier niet zoveel voor te voelen, want dat was juist bedoeld om uit te besteden. Hier verschilt de aanpak per corporatie. Als het misgaat omdat er sprake is van overlast is het niet altijd duidelijk wie de regie neemt. Iedere corporatie heeft hierin zijn eigen werkwijze. En de corporaties merken dat zorginstellingen het vaak lastig vinden om cliënten aan te spreken. Eén corporatie heeft weleens voor een zorginstelling een uitzettingsprocedure gevoerd tegen betaling. Beide partijen zagen in dat de corporatie meer thuis was op dit terrein.

"Het is een andere tak, de meesten hebben daar totaal geen ervaringen mee".

Corporaties geven aan dat ze de laatste tijd vaak zien dat er terugval is nadat het contract op naam van de cliënt is gekomen. Vaak al binnen een jaar. De corporaties merken regelmatig dat het nodig is dat de begeleiding blijft na Proefwonen. Ze vinden het spijtig dat dit vak niet gebeurt.

Portiekcheck

De corporaties gaan verschillend om met de portiekchecks en met het plaatsen van woningen op proefwonen.nl.

"Wij wijzen niet af. Wij geven informatie over de buurt of portiek en de hulpverlener mag kiezen of het een goede plek is voor de cliënt. Wij geven slechts advies. De zorginstellingen kent de cliënt, wij niet".

"Wanneer er een cliënt van VNN niet naar een woning kan wegens alcoholverslaving, waarom zou er dan geen gameverslaafde heen kunnen? Er staat veel op proefwonen.nl.

Misschien gebruiken we het te gemakkelijk. Er wordt teveel uitgesloten voor de hele doelgroep".

Een ander plaatst wel woningen op proefwonen.nl en beslist over een aanbod na aanleiding van een portiekcheck. Iemand anders zou graag meer informatie over de cliënten willen hebben voor een goede portiekcheck.

"Als ik te weinig info heb zet ik hem nu op Proefwonen, terwijl het soms wel zou kunnen als ik meer info heb. Ik denk dat we er teveel opzetten, maar er is ook even geen andere middel voor handen is".

Er is een verschil tussen de één die aangeeft op basis van informatie van de hulpverlener en informatie over de portiek een besluit te nemen over het aanbieden van de woning. Een ander geeft aan zoveel mogelijk informatie over de portiek aan de hulpverlener te verstrekken en legt het nemen van een beslissing bij de hulpverlener.

"Ik wil echt niet op de stoel van de hulpverlener gaan zitten".

Ook verschilt de werkwijze van corporaties bij het plaatsen van woningen op proefwonen.nl. Er is door de corporaties uitgesproken dat het bovenstaande regelmatig en onderwerp van gesprek zou moeten zijn.

"Misschien moeten we daar onderling wat meer afspraken over maken en met de hulpverlening over brainstormen".

Iemand oppert dat het mooier zou zijn als er woningen worden geplaatst die wel beschikbaar zijn. Dat maakt het wat positiever. Medewerkers merken dat de zorginstellingen de portiekcheck ingewikkeld vinden.

Evaluatie van Proefwonen

De corporaties geven aan dat er officieel een tussenevaluatie met de corporatie, de zorginstelling en de cliënt hoort plaats te vinden na acht maanden. De corporaties geven aan dat dit nauwelijks wordt gedaan. Eén corporatie geeft wel aan, aan het einde van de proefwonen-periode op huisbezoek te komen. Ze feliciteren dan de cliënt met het huis. Ook hierin wordt uitgesproken dat er geen sprake is van één lijn binnen de corporaties.

“Cliënten vinden het leuk om dit formeel te maken. Iemand gaat daarna vaak taart eten. Misschien wel goed om daar 1 lijn in te trekken. Ik kan me voorstellen dat het verwarrend is. De ene corporatie doet het weer anders dan de ander”.

Aantal licentiehouders

De corporaties merken dat het aantal licentiehouders is gegroeid de afgelopen jaren. Ook is het aantal Proefwoners gegroeid en de vraag naar Proefwonen toegenomen. Een paar corporaties benoemen dat er wel een stop op mag. Het wordt anders wel heel groot en onoverzichtelijk.

“Er is geen kwaliteitskeurmerk. Ze komen een presentatie geven en vertellen dan waarom ze het willen. Op basis van 1 gesprek geven we een advies. Er is geen keurmerk vanuit de gemeente. Er is zo’n warboel aan kleine groepjes”.

Ook benoemen ze dat het voor de gewone woningzoekenden bijna onmogelijk is om een woning te vinden.

“Eerst kwetsbaren, vervolgens andere soort urgenten, asielzoekers, statushouders. De gewone woningzoekende staat op nummer 100. Eerste 10 a 15 reacties zijn vaak allemaal urgenten”.

Ze merken ook dat het heel vaak niet te doen is om een Proefwoner binnen drie maanden aan een woning te helpen.

Afscheid nemen van licentiehouder

De corporaties geven aan nooit definitief afscheid te hebben genomen van een licentiehouder. Er zijn wel instellingen waarbij ze zien dat het vaak mis gaat. Het gaat dan mis met de plaatsingen. Een cliënt blijkt toch nog niet klaar voor Proefwonen.

“Bij sommige instanties kijk je extra goed bij een portiekcheck”.

Ook zijn bepaalde instellingen minder goed op de hoogte van de afspraken binnen Proefwonen. Een paar individuele corporaties hebben wel tijdelijk van een zorginstelling geen Proefwoners geaccepteerd, maar dat was een individueel besluit. Iemand noemt dat er een doelgroep is die nu in een wijk geplaatst wordt, maar die daar eigenlijk niet hoort.

“We best mogen erkennen dat sommige mensen niet in een woonwijk passen”.

Samengevat zijn de corporaties blij met het Proefwonen maar zien ze ook verbeterpunten.

3. Conclusies

3.1 Conclusies

In de periode 2012 tot en met 2016 zijn bij de vijf deelnemende woningcorporaties 577 personen gestart met een Proefwonen-traject. Van alle licentiehouders, hebben vooral VNN (23%) Lentis (20%) Het Kopland (18%) en het Leger des Heils (11%) de meeste Proefwoners in traject gehad. Deze vijf instellingen hebben 72 procent van de proefwoners in de afgelopen vijf jaar begeleid. In de periode 2012-2016 sloot 79 procent van de Proefwoners het traject na één jaar succesvol af met een huurcontract op eigen naam.

De groep van 121 Proefwoners die in 2014 aan een traject begon, hebben we nader bekeken. Drie buurten of wijken, waarin relatief veel woningen met lage huren zijn, geven ook relatief aan veel Proefwoners onderdak: Oosterpark, De Wijert en Selwerd. Van de personen die in 2014 startten met een Proefwonen-traject is van 32 personen (26%) het traject na één jaar verlengd. Van deze 32 personen kregen 18 personen (56%) na verlenging het huurcontract op eigen naam. In totaal kregen 102 proefwoners (84%) met of zonder verlenging het huurcontract op eigen naam.

Ten slotte zijn we nagegaan hoeveel Proefwoners één jaar nadat ze de woning op hun naam kregen een "goede huurder" zijn. Onder een "goede huurder" wordt verstaan: de huurder heeft geen huurachterstand en/of veroorzaakt geen overlast. Volgens de opgave van de woningcorporaties kan een ruime meerderheid van de Proefwoners (62%) die een woning op eigen naam kregen, na één jaar worden beschouwd als een goede huurder.

De interviews leren dat de zorginstellingen blij zijn met hun licentie voor Proefwonen. Ze hebben Proefwonen nodig voor de door- en uitstroom binnen hun instelling. Hieruit volgt dat ze zuinig zijn op hun licentie en het 'goed willen doen'. Ze melden enkel cliënten aan die ze goed kennen en bij wie ze verwachten dat het Proefwonen een succes is. De meeste cliënten die verwezen worden hebben al in een woonvorm intern gewoond.

Minder te spreken zijn de instellingen over het aanbod en over hoe ze overzicht krijgen van het aanbod. Ze vinden het omslachtig dat ze hier meerdere websites en overzichten voor nodig hebben. Cliënten zien op deze manier veel woningen die niet 'mogen'. Samen met een portiekcheck waar regelmatig een afwijzing uit volgt levert dit veel teleurstellingen op. Dit zouden de instellingen graag anders willen. Ook zouden ze graag meer overleg willen. Over situaties waarin dit contact er is zijn begeleiders erg tevreden. Ze zouden hierdoor liever nog vaker overleg en afstemming willen.

De corporaties geven in het groeps gesprek aan dat ze Proefwonen een mooi instrument vinden. Ze zijn over het algemeen tevreden met de samenwerking met de licentiehouders. Ze zien dat de hulpverleners betrokken zijn bij hun cliënten. Wel merken ze dat de hulpverleners soms te betrokken zijn. Een afwijzing is voor hen bijna een persoonlijke afwijzing. Ook merken ze dat hulpverleners regelmatig slecht op de hoogte zijn van alle regels rondom Proefwonen. Ze benoemen dat ze beiden hetzelfde doel hebben, namelijk succesvolle huisvesting van kwetsbare personen.

3.2 Wensen voor Proefwonen vanuit de gesprekken

Uit de interviews met de licentiehouders komen de volgende wensen:

- Veel instellingen zouden graag willen dat een woning is gekoppeld aan de zorginstelling. Ze zouden graag een andere cliënt in een woning willen plaatsen wanneer het Proefwonen met een cliënt is mislukt.
- Er is vaak de wens geuit om te werken met één lijst met beschikbare woningen. De woningen die niet beschikbaar zijn voor cliënten willen ze graag afgeschermd, wat het aantal teleurstellingen voor cliënten beperkt.
- Uit de gesprekken komen wensen voor meer vormen van opvang zoals 'Housing First' of het 'begeleid zelfstandig wonen'. De respondenten vinden het een voordeel dat bij deze vormen de woning gekoppeld is aan een zorginstelling.
- Veel instellingen zouden graag eens per jaar een bijeenkomst met alle licentiehouders willen. Ze missen het contact met andere licentiehouders en vinden het fijn om af te stemmen en ervaringen van anderen te horen.
- Ook is regelmatig genoemd dat instellingen graag willen dat de woningcorporaties het Proefwonen meer op basis van vertrouwen uitvoeren. Als zij een cliënt aanmelden hebben ze al gescreend, een afwijzing, middels een portiekcheck, is in hun ogen dan onnodig.
- Er is behoefte aan meer informatie over onder andere: bereikbaarheid, voorwaarden vooral voor jongeren, verschillende termen zoals Proefwonen, Woonkans, kwetsbare personen. Instellingen geven aan onvoldoende op de hoogte te zijn.
- Instellingen zijn positief over de samenwerking vooral als ze overleggen of afspreken met de corporaties. Ze zouden meer overleg willen over de portiekchecks en ook tijdens het proces van Proefwonen willen ze meer contact.

Uit het gesprek met de corporaties komen de volgende wensen:

- In het gesprek hebben de verschillende medewerkers van de corporaties regelmatig benoemd dat hun werkwijze verschilt. Ze benoemen verschillen op het gebied van contract beëindigingen, het uitvoeren van een portiekcheck en het wel of niet plaatsen van woningen op proefwonen.nl. Ze benoemen dat het goed zou zijn dat ze meer één lijn trekken naar de zorginstellingen toe. Een gelijke werkwijze is voor de corporaties en voor de zorginstellingen duidelijker.
- De corporatie medewerkers lopen er regelmatig tegenaan dat de zorginstellingen onvoldoende op de hoogte zijn van alle regels en voorwaarden rondom Proefwonen. Ze zouden willen dat ze beter op de hoogte zouden zijn. Of dit bereikt kan worden via de website, informatie per mail of dummies voor Proefwonen vragen ze zich af. Wel denken ze dat één contactpersoon voor Proefwonen hieraan bijdraagt. Ze merken dat de kennis bij vaste contactpersonen veel beter aanwezig is.
- De medewerkers benoemen dat het voor de gewone woningzoekende steeds moeilijker wordt om een woning te vinden. Ook moeten Proefwoners langer op een woning wachten. Ze zijn mede hierom benieuwd wat de gemeente met de uitkomsten van het onderzoek doet.
- Er is behoefte aan afstemming met licentiehouders. Is de kennis nog up to date? Hoe loopt de samenwerking? Ze zouden dit regelmatig willen evalueren met de licentiehouders. Ze vinden het heel intensief om dit met de hele groep te doen. Mogelijk kan dit eerst met de grootste vijf partners.

Colofon

Auteurs:

Marjolein Kolstein & Frans Oldersma

Opdrachtgever:

Gemeente Groningen

Uitgave:

Onderzoek en Statistiek Groningen

T (050) 367 56 30
E info@os.groningen.nl
I www.os-groningen.nl
T [@basisvoorbeleid](https://twitter.com/basisvoorbeleid)

BASIS VOOR BELEID

